

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce: Fenomenologické pojetí architektury Christiana Norberg-Schulze

Autorka práce: Tereza Horáková

Koncepce bakalářské práce kolegyně Terezy Horákové je v zásadě velice jednoduchá. V práci je sledován rozdíl mezi názory norského teoretika architektury Ch. Norberg-Schulze, které byly vyjádřeny v jeho knihách *Intentions in Architecture* (1965) a *Genius loci* (1980). Jiné významné spisy Ch. Norberg-Schulze – například *Existence, Space and Architecture* (1971) nebo *Concept of Dwelling* (1993) – jsou z interpretace kolegyně Horákové vynechány.

Zatímco koncepce obsažená v knize *Intentions in Architecture* je v bakalářské práci představena jen stručně, názorům z druhé jmenované knihy je věnován větší prostor. To je pochopitelné jak z hlediska toho, že tato druhá kniha představuje jakési vyústění vývoje uvažování tohoto teoretika, tak z toho hlediska, že zejména tato kniha učinila z Norberg-Schulze světově známého myslitele. Kolegyně Horáková se ve své práci soustředila na základní pojmy, pomocí kterých Norberg-Schulz své názory na základy a smysl architektury v knize *Genius loci* formuluje. Těmito pojmy jsou básnění, krajina, místo a bydlení. Těmto pojmům jsou věnovány jednotlivé části klíčové čtvrté kapitoly bakalářské práce. Kolegyně Horáková během výkladu správně odkazuje k názorům Martina Heideggera, z jehož úvah Norberg-Schulz v době sepsání *Genia loci* vycházel jako ze svého základního inspiračního zdroje.

Je potřeba konstatovat, že jednoduchý rozvrh bakalářské práce byl realizován s poměrně výraznými obtížemi. Prvním problémem je to, že některá autorčina vyjádření prozrazují malé porozumění zásadním filozofickým souvislostem, o které se ve svém výkladu autorka opírá. Opatrné, strohé formulace, které se těchto souvislostí týkají, vedou někdy až k neudržitelným zkratkám. Horáková například uvádí, že pro Heideggera je bydlení „synonymem pro bytí“ (s. 16). Malé porozumění obecnějším souvislostem dokládají i autorčina shrnující vyjádření věnovaná fenomenologii, která se nacházejí v posledním odstavci šesté kapitoly. Autorka tu uvádí: „Fenomenologie jako filozofický směr zkoumá strukturu našeho vědomí, a to jak se nám určité věci zjevují“ (s. 38). Autorka si zjevně neuvědomuje, že takové vyjádření se k charakteru Heideggerova a potažmo i Norberg-Schulzova myšlení velice nehodí. Autorku práce také prosím, aby vysvětlila, v jakém smyslu se architekti Louis Kahn, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright a Alvar Alto řadí k „filozofickému směru“, kterým je fenomenologie.

Druhým problémem, který se však s prvním nezřídka spojuje, je nízká stylistická úroveň textu bakalářské práce. V textu je mnoho vět, ve kterých došlo ke kontaminaci vazeb. Například: „V knize *Genius Loci: krajina, místo, architektura* se seznámíme s jeho konceptem, skrze který nahlédneme na jeho chápání architektury jako na přirozený – žitý prostor.“ (s. 13). A dále také řada vět, ve kterých něco chybí, případně přebývá. Například: „Ztráta místa vychází i špatná orientace člověka v prostoru. Základní lidské funkce – orientace a identifikace – vytváří pro člověka základní oporu pro lidskou existenci.“ (s. 36) Na jiných místech zůstává nejasná funkce ukazovacích zájmen a v této souvislosti se nejasným stává postup argumentace. Například: „Heidegger téma bydlení dále rozvíjí, právě díky tomu, že jej vztahuje k poezii. Tím se nám odhalila souvislost s pravým významem bydlení a s poezií.“ (s. 18)

Vyjádření autorky jsou v řadě případů nepřesná, zavádějící, místy dokonce až nesmyslná. Opět vybírám několik příkladů. O Norberg-Schulzovi se v úvodu říká: „Do historie architektury se zapsal svými díly, ve kterých se věnuje teorii architektury a historii architektury. Byl prvním teoretikem architektury, který přenesl myšlenky Martina Heideggera do oblasti utváření architektonického prostoru.“ (s. 8) V této formulaci autorce zcela unikl rozdíl mezi architekturou a teorií architektury. Jiným příkladem je to, co se v souvislosti s Heideggerovými úvahami o prostoru říká ve čtvrté kapitole práce: „Heideggerovo pojetí prostoru ovšem není možné měřit matematickou či fyzikální analýzou. U takového prostoru se tedy nedá změřit vyplněný prostor či možný objem k vyplnění. Pouze báseň poskytuje míru potřebnou k odkrývání bytostné míry.“ (s. 18–19) Tady zase zaniká rozdíl mezi prostorem a pojetím prostoru a tautologicky se tvrdí, že k určení míry je zapotřebí míry.

Naštěstí práce není převážně složena z vyjádření stylisticky chybných nebo obsahově nejednoznačných či chybných. Její značná část má charakter sice obtížně, ale nakonec přijatelně podaného přiblížení základních obrysů teorie architektury z knihy *Genius loci*, a to s přihlédnutím k dřívějším úvahám Norberg-Schulze o architektuře a také k relevantním motivům myšlení Martina Heideggera. Z mého hlediska splňuje předložená bakalářská práce kolegyně Terezy Horákové požadavky kladené na bakalářské práce na minimální úrovni. Z tohoto důvodu ji **doporučuji k obhajobě** a navrhuji její hodnocení stupněm **dobře**.